

Malalties properes

Atots ens agradaria estar sempre sans i viure molt, amb una bona qualitat de vida. Sans físicament i mental, és clar. Malauradament, però, els mateixos sistemes biològics que ens permeten estar vius i gaudir de la vida van perdent eficàcia i eficiència amb el pas del temps, i això fa que tard o d'hora moltes persones acabin manifestant malalties com ara el càncer i l'Alzheimer. Amb els coneixements biomèdics actuals, si una persona pogués viure teòricament de manera indefinida, tard o d'hora acabaria desenvolupant una malaltia neurodegenerativa o un procés tumoral. Sembla que no tinguem escapàtoria. Per què es generen i què en sabem del seu desenvolupament? Podem posar-hi remei? En quin punt es troba la recerca científica en aquests camps? Les podem defugir amb el temps? Aquest mes un proposo un parell de lectures que ens ajuden a endinsar-nos

nedor, molt proper i alhora rigorós, per què malalties com aquesta ens priven dels records, les emocions i els afectes. Per què les neurones del cervell d'algunes persones desapareixen de manera prematura? Podem fer alguna cosa per prevenir-ho? Com és que els mals d'aquest òrgan no es poden curar? Serem capaços d'aconseguir-ho? Quines són les claus de les teràpies futures? Folch, professor de bioquímica i biologia molecular a la Facultat de Medicina de la URV i investigador del Centre d'Investigació Biomèdica en Xarxa sobre Malalties Neurodegeneratives (Ciberbnd), ens ofereix la visió d'un gran coneixedor del tema, carregat amb l'esperança que sorgeix de la recerca que desenvolupa.

Càncer

El càncer és una de les malalties més temudes. Tothom sap què implica, però sovint en desconexem l'origen, els me-

en el camp de la salut en dos casos molt concrets que, malauradament, ens poden afectar a tots.

Neurodegeneració

El cervell és un òrgan magnífic i sofisticadíssim. És la seu del pensament, els records, les emocions, els plaers i els desitjos. Funciona de manera exquisida la major part de les vegades, però a mesura que envellim es va deteriorant, com qualsevol altre òrgan. Una de les conseqüències més clares i colpidores són les malalties neurodegeneratives, com l'Alzheimer. Més d'un segle després que es diagnosticués d'Alzheimer la primera pacient, la malaltia ha esdevingut epidèmica en les societats desenvolupades, atès que l'esperança de vida ha anat creixent ininterrompudament. Però els seus efectes continuen sent devastadors, tant per a les persones que la tenen com per a les del seu entorn.

El naufragi dels records, de Jaume Folch, explica, amb un llenguatge ente-

canismes i els processos que du associats. Per exemple, quants tipus diferents de càncer hi ha? Quan s'origina? Què passa dins una cèl·lula cancerosa? En què consisteixen la quimioteràpia i la radioteràpia? Quines noves teràpies s'estan desenvolupant per evitar-ne els efectes secundaris? És cert que hi ha remeis naturals contra el càncer? Afecta igual a tothom? Quan es pot dir que s'ha curat? Per respondre a aquestes i moltes altres preguntes, Daniel Closa i Salvador Macip ens ofereixen *100 preguntes sobre el càncer. Mites i realitats d'una malaltia que ens pot afectar a tots*. Closa és doctor en biologia i investigador del CSIC a Barcelona. Macip és metge i investigador a la Universitat de Leicester, al Regne Unit, on investiga sobre el càncer i l'envelliment cel·lular. Ambdós són, a més, uns grans divulgadors i escriptors. Com diuen ells mateixos, és un llibre pensat perquè serveixi de referència tant per a malalts com per a familiars que vulguin saber-ne més. *

Món associatiu

El treball final que demano als meus estudiants del Màster de Comunicació Especialitzada de la UB, on imparteixo l'assignatura *El llenguatge de la vida*, en què treballem aspectes diversos de la comunicació científica, és que desenvolupin una proposta de projecte de divulgació amb finalitats socials. És a dir, que pensin en alguna acció de comunicació i divulgació científica que pugui repercutir favorablement en algun aspecte social de la comunitat, especialment en entorns o en col·lectius desfavorits. Un cop realitzat, cadascun dels meus estudiants ha de valorar els projectes dels seus companys, una macroavaluació compartida entre iguals l'objectiu de la qual és, principalment, que els continuï enriquint.

La idea d'aquest treball no és nova ni original meua; únicament l'he adaptat de diversos col·lectius que, en els seus respectius àmbits, ho fan de manera similar. Per això m'ha fet molta il·lusió que caigués a les meves mans un informe, reconvertit en llibre, sobre *L'agricultura social a Catalunya* (Cossetània). L'agricultura social és una activitat sovint associativa que gaudeix d'un important impuls a Catalunya i que aporta importants beneficis a un ampli ventall d'usuaris en risc d'exclusió social, com són les persones amb discapacitat o trastorn mental, en situació d'atur de llarga durada o de pobresa, els joves o les persones immigrades. Aquests col·lectius experimenten, a través del treball agrari, millores substancials en diferents àmbits de la seva vida que n'afavoreix la inserció i, alhora, amb el seu treball contribueixen a bastir nous models de desenvolupament rural amb projectes innovadors.

Experiències de tipus associatiu

Aquest treball que comento ha identificat un total de noranta-nou experiències a tot Catalunya, moltes de les quals, com ja he dit, són de tipus associatiu. L'associacionisme sempre ha estat cabdal per al desenvolupament cultural i humà del país. A més, es fonamenta en una relació social, ètica i solidària més justa, entre iguals, sense la presència –o amb una presència molt menor– de jerarquies distorsionadores –pel fet que normalment tendeixen a automantenir-se per poder continuar gaudint de certs privilegis–. És per això que hauríem de continuar potenciant el teixit associatiu al nostre país –com també és en certa manera associatiu el treball final que demano als meus alumnes i que ells mateixos es valoren– en l'agricultura, la indústria i els models productius, i en qualsevol aspecte cultural i humanístic, inclo-ses la ciència i la recerca científica. *

EL NAUFRAGI DELS RECORDS
Jaume Folch

Editorial: UB
Barcelona, 2018
Pàgines: 228
Preu: 16 euros

100 PREGUNTES SOBRE EL CÀNCER
Daniel Closa i
Salvador Macip

Editorial: Cossetània
Valls, 2018
Pàgines: 224
Preu: 14 euros

Els estudis sobre el càncer permeten avançar en la lluita contra la malaltia
SAUL LOEB / AFP